

เรื่องอภิธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ที่นี้มาพูดถึงเรื่องภวานา เรื่องภวานานี้เขาจะภวานาอย่างไรก็ได้แล้วแต่ หลวงตาท่านบอกว่า “การภวานานี้ วิธีการมันหลากหลาย” อย่างเช่น เราจะได้แย้งตลอดว่า พระพุทธเจ้าบอกว่า กรรมฐาน ๔๐ ห้อง กรรมฐาน ๔๐ ห้องอะไรก็ได้ หลวงตาก็บอกว่า อะไรก็ได้ แต่อะไรก็ได้แล้ว นี่ ที่นี้อะไรก็ได้นี้ ท่านไม่ได้แย้งไง ถ้าท่านโต้แย้งไป มันประสาเรา อย่างพวกนี้ไม่เข้าใจน้ำใจของคนนะ น้ำใจของครูบาอาจารย์ ผู้บริหารประเทศ ถ้าผู้บริหารประเทศนี้เขาต้องเอาไปทั้งประเทศไป ไม่ใช่เอาคนใดคนหนึ่งไปใช่ไหม? ประเทศชาตินี้ต้องไปด้วยกันทั้งหมด

ที่นี้การภวานานี้ คุณสิ อย่างเวลาเทศน์กับพวกโยม เขามาทำบุญนะ เขายังไม่มีเวลาเลย ใจเขายังไม่อยากทำบุญเลย แล้วพอทำบุญเสร็จแล้ว จะเอามาปฏิบัติ มันยากขนาดไหน ที่นี้พอมาปฏิบัติ พอปฏิบัติไปแล้ว ปฏิบัติเพื่อสร้างบารมีกัน ได้ไม่ได้เรื่องหนึ่ง พอถ้าได้บิ๊บบี้ สมัยหลวงปู่มั่น หลวงตาท่านเล่าให้ฟังนะ พระนี้เต็มวัดเลย ถ้าองค์ไหนปฏิบัติมีหลักมีเกณฑ์นะจะจีเลย ท่านเป็นอย่างไร? จิตเป็นอย่างไร? จิตเป็นอย่างไร? แต่ถ้าองค์ไหนภวานาไม่เป็นนะ ท่านจะไม่ถามเลย เหมือนเรานี้ เราทำงานไม่เป็นแล้วผู้ใหญ่คอยมาจี้เรายาไหม?

จิตก็เหมือนกัน จิตถ้าเรากภวานาไม่เป็น เราไม่มีหลักมีเกณฑ์นะ ถ้ามาถามนะ เหมือนเราทำวิจัย แล้วเราทำไม่ได้ ท่านจะถามว่าผลงานเป็นอย่างไร? ผลงานเป็นอย่างไร? เราเครียดไหม? ที่นี้ถ้าพูดถึง ถ้าใครทำงานเป็น เราก็จะส่งเสริม ที่นี้ย้อนกลับมาที่ว่านี้ เห็นไหม กลับมาที่การภวานา ท่านบอกภวานาได้หมดคนนะ เราก็พูดอย่างนั้นเหมือนกันตามจริตนิสัย แต่เวลาทำไปแล้วมันสงสาร เพราะเราก็เป็นมาแล้ว เพราะเราก็เข้าใจผิดมาแล้วนะ

บวชใหม่ๆ อ่านปฏิจจสมุขปาทของหลวงปู่พุทธทาสเพราะในท้องตลาดมันเยอะ อวิชาดับเป็นพระอรหันต์ แล้วตอนนั้นมันก็ไม่เข้าใจใช่ไหม? พอจิตมันปล่อยหมด มันทำสมาธิได้ ความเข้าใจผิดของเราหนึ่ง สองเราว่าตำราที่เขียนผิดด้วย ความเข้าใจผิดของเราว่าอวิชาดับต้อง

เป็นพระอรหันต์ใช่ไหม? แล้วกูก็ไม่เป็นนะ มันก็รู้ว่า อยู่ว่าไม่เป็นนะ แต่พอมันไปอ่านหนังสือเข้า มันมีทางวิชาการรับรอง มันก็อยากได้ ก็เลศคนมันมีอยู่แล้วใช่ไหม?

กิเลสคนมันมีอยู่แล้ว แล้วคิดดูสิ ตำราที่บอกด้วยแล้วจิตมันพอสงบได้โดยที่เป็นความเข้าใจของเรา ทำไมไม่เป็นพระอรหันต์ ใจมันเรียกร้องพระอรหันต์นะ แล้วไปถามใครก็ตอบไม่เป็น ไปถามพระองค์ไหน พระองค์ไหนก็ตอบไม่ได้ จนไปเจออาจารย์จวนที่เล่าให้ฟังนี้แหละ

ตอนนั้นมันก็ติด เขาเรียกว่าติด พอติดไปถึงอาจารย์จวน ท่านคงรู้วาระ เทศน์คั้นนั้นเอาเลย “อวิชชาอย่างหยาบสงบตัวลง” ถ้าปฏิบัติเป็นแล้วมันจะเข้าใจ อวิชชาอย่างหยาบๆ ก็คือความฟุ้งซ่านไง ความฟุ้งซ่านสงบตัวลง “อวิชชาอย่างกลาง อวิชชาอย่างทีละเอียดเข้าไป ท่านยังไม่เห็นมันเลย อวิชชาอย่างละเอียดในหัวใจท่านอีกเยอะแยะเลย” เออ จริง

แล้วพอท่านพูดปั๊บ มันก็ปลด เหมือนโล่งหมดเลย พอเวลามันปลด ปลดความวิตกกังวลในใจ ปลดออกหมดเลย พอปลดไปปั๊บ เราก็ทำงานต่อไปได้ เหมือนเราทำงานมา เราเข้าใจว่างานจะจบแล้ว มันควรจะเป็นอย่างนี้ มันควรจะเป็นอย่างนั้น ทำไมมันไม่เป็นล่ะ ความลึกลับสลับก็อันหนึ่ง กิเลสตัณหาของเราก็อันหนึ่ง แล้วในตำราที่สอนก็อันหนึ่ง

เพราะพอเรามาปฏิบัติของเราที่หลังแล้วเราถึง เรามาเคลียร์ มาย้อนถึงมุมมองของตัวเองกับมุมมองของตำราไง ถ้าคนภาวนาเป็นนะ จะไม่เขียนตำราอย่างนี้ เพราะอวิชชามันไม่ใช่อวิชชา มันเป็นเรื่องความฟุ้งซ่าน แล้วอย่างที่เรปฏิบัติ เราพูดบ่อย เห็นใหม่ บอกว่า

“จิตเดิมแท้นี้ฟุ้งใส”

พวกเอ็งไม่เคยเห็นหรอก เวลาจิตรวมใหญ่มันได้ ๒ อย่าง อย่างหนึ่งก็คือว่าจิตสงบใสแห่งนี้เข้าไปสู่จิตจิต คือจิตมันปล่อยวางหมด นั่นนะมันเป็นอัปนาสมาธิหนึ่ง แล้วการใช้ปัญญาใคร่ครวญไป เวลากิเลสมันขาด จิตมันหดตัวเข้าไปเป็นตัวมันเอง เวลาจิตมันปล่อยเข้ามา มันปล่อยโดยเป็นสมาธิก็ได้นะ มันปล่อยด้วยมรรคญาณที่ปัญญาเข้าไปชำระกิเลสก็ได้

ทีนี้คำวาก็ได้ คำวาก็ได้คือแบบว่า พระอาทิตย์ขึ้นมา เห็นใหม่ พระอาทิตย์ตกไป มีดก็ได้ ไข่ใหม่ เวลาฝนตก เมฆหมอกมากเลย พระอาทิตย์ขึ้นมา ไม่มีแสง มีดก็ได้ไข่ใหม่ นี่ก็เหมือนกัน

คำว่าก็ได้มันแบบว่า จิตที่มันเป็นสมาธิมันปล่อยเฉยๆ มันไม่ได้ชำระกิเลส มันไม่ใช่ว่าพระ
 อาทิตย์ขึ้นแล้วพระอาทิตย์ตกโดยธรรมชาติของมัน

พระอาทิตย์ขึ้นมา แล้วเมฆหมอกมันบังอยู่มันก็มืดครึ้มได้เหมือนกัน ถ้ามันไม่เป็น มันไม่
 มีความเข้าใจตรงนี้ไง ทีนี้ย้อนกลับไปที่ว่าตำราเขาเขียนเขียนนะ อวิชชาดับเป็นปัจฉยาการ ถ้ามัน
 จบมันเป็นพระอรหันต์ อย่างนี้มันก็เหมือนกับว่าพระอาทิตย์ขึ้นแล้วตก แล้วตกวิธีการใด ถ้าคนไม่
 เป็นอธิบายตรงนี้ไม่ถูกใจ เราถึง อืม เราก็อ่า ประสาเรานี่ คนเขียนเขียนไม่ชัดเจน คนเขียนนี้
 ประสาเราว่าไม่รู้จริง

พออย่างนั้นปั๊พอเราปฏิบัติเรารู้ของเรา ทีนี้ย้อนกลับมาในแง่ที่ว่าอะไรก็ได้มัน
 เหมือนกับเด็ก เด็กนี่นะ เวลาเด็กนี่พอโตขึ้นมา ทุกคนต้องเรียนหนังสือ อะไรก็ได้ ขอให้เรียน
 เกะๆ แต่ถ้าสมมุติเราตั้งเป้านะ เราจะเป็นช่างใหญ่ เราจะเรียนวิศวะ แล้วเรียนอะไรก็ได้ใช่ไหม?
 ไม่ใช่แล้ว เอ็งจะเรียนหมอ เอ็งจะเรียนอะไรที่นั่นแหละ จะเรียนสายวิทย์-สายศิลป์ล่ะ? เอ็งจะไป
 ทางไหน? นี่พูดถึงพื้นฐานเลยนะ

ทีนี้ถ้าพื้นฐานอย่างนี้ปั๊ เวลาปฏิบัติมันจะมีสติ มันจะมีความตั้งใจ มีความจงใจ ทีนี้
 ย้อนกลับมาเลย กลับมาที่ว่า ถ้าคนไม่เป็นทางนี้ปั๊ เด็กขึ้นมา เรียนอะไรก็ได้ แล้วเด็กนี้มันพวก
 พิสิกส์พวกอะไรมันไม่มีปัญญา มันจะไปเรียนหมอได้อย่างไร? เริ่มต้นนี้อยู่ที่อะไรก็ได้ แต่เอ็งจะ
 ไปสายไหน ย้อนกลับมาตรงนี้ตรงที่ว่าจิตนิสัย เอ็งจะอย่างไร? ทีนี้พอจะอย่างไร?

เวลากำหนด ый่างไรก็ได้แต่ต้องมีสติ แล้วมีสติแล้วนี่ อานาปานสติก็ได้ พุทโธก็ได้
 มรณานุสติก็ได้ ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ ก็ได้อ่า ก็ได้มันอยู่ที่จิตนิสัยเราแล้ว ถ้าจิตนิสัยเราทำ มัน
 เป็นไป ทีนี้พอเป็นไป ถ้ามีสติและทำถูกต้อง สัมมากับมิจฉานะ เวลาจริงๆนี้ตรัสรู้เองโดยชอบ
 บรรลุธรรมโดยชอบกับไม่ชอบ บรรลุธรรมโดยไม่ชอบ ไปถือปฏิบัติเข้ามา แล้วสร้างภาพขึ้นมา มัน
 จะชอบได้อย่างไร? เพราะอะไรรู้ใหม่? เพราะจิตนี้มหัศจรรย์มาก

คูสิ เราไปคูโครงการของใครก็ได้แล้วแต่ เรามาจินตนาการได้ไหม? ๑๐๐ เปอร์เซนต์ แล้วนี่
 มึงไปอ่านตำราในพระไตรปิฎกมา มึงไปเอาของครูบาอาจารย์มา มึงเลยจินตนาการไม่ได้ คน
 ภาวนาไม่เป็น หลวงปู่มั่น หลวงตาท่านพูดบ่อย หลวงปู่มั่นนะเวลาท่านเทศน์ เหตุทั้งนั้นไม่พูดถึง
 ผลเลย พอพูดถึงผลปั๊ มันจะเอา มันทำโดยกิเลสไป

เพราะทุกคนเวลาภาวนา ทุกคน เราเห็น เราทำมาหากินกัน เห็นไหม เราอยากรวยไหม? เราอยากทำมาหากินไหม? เราก็ออยากทั้งนั้น โดยธรรมชาติ แล้วครูบาอาจารย์ท่านเทศน์ของท่าน ถ้าเราไปฟังเข้า เราไม่อยากเป็นเผลอ ไอ้ทำมาหากินมันเป็นข้อเท็จจริงนะ ถ้าเราทำไม่ได้ธุรกิจเราก็เป็นไปไม่ได้ แต่จินตนาการมันได้ จิตมันสร้างได้ พอจิตมันสร้างได้

ถ้าพูดถึงถ้าอาจารย์ไม่รอบคอบนะเท่ากับอาจารย์ทำลายลูกศิษย์ ลูกศิษย์มันมีโอกาที่จะปฏิบัติ แล้วเราเอาสิ่ง เหมือนกับเราให้ลูกเราหลานเราเสพยาเสพติด ให้ลูกเราหลานเราให้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ให้เสียนิสัย แต่ถ้าเราเป็นพ่อแม่ที่ดี เห็นไหม เราจะยอมให้ลูกเราเป็นอย่างนั้นไหม? เราต้องล้อมกรอบลูกเราใช่ไหม? เราต้องทำให้ลูกเราเป็นคนดีใช่ไหม?

การสอนก็เหมือนกัน ถ้าไปบอกผลให้ทั้งหมดเลย อย่างนี้เท่ากับฆ่าลูกศิษย์ เท่ากับทำลายนะ โดยที่ว่าอาจารย์จะรู้หรือไม่รู้ล่ะ? แต่ถ้าอาจารย์จะรู้รู้เพราะอะไร? รู้เพราะเราเคยเป็น เวลาเราปฏิบัติไปจิตมันจะเป็นอย่างนั้น เราจะรู้ของเราอย่างนั้น มันจะสร้างภาพอย่างนั้น เห็นไหม เราถึงพูดบ่อย อุปกิเลส กิเลส อุปกิเลส กิเลสหายๆ ฟุ้งซ่านเป็นกิเลสหายๆ เวลามันว่าง มันปล่อยวาง นั่นก็กิเลสอย่างละเอียดนะ

อุปกิเลส ๑๖ ใจ โอภาสสว่างไสว กิเลสทั้งนั้น เพราะ! เพราะจิตออกไปรู้ไม่ใช่ตัวมันเป็น รู้ว่าว่าง รู้ว่าสว่าง ใครรู้? ใครรู้? เวลาฟุ้งซ่านก็ว่านี่กิเลสๆ พอมันว่างๆ ก็ โอ้โฮ นี่ธรรมะ ธรรมะ กิเลสอย่างละเอียด กิเลสมันหลอกมาอีกชั้นหนึ่ง กิเลสอย่างหาย กิเลสอย่างละเอียด แล้วถึงตัวมันอย่างไร? นี่ครูบาอาจารย์ท่านเป็นไง

ทีนี้ย้อนกลับมาที่เขาทำกัน เห็นไหม เวลาว่างเข้ามา ว่างๆ ว่างๆ แล้วมันเป็นอย่างนั้นจริงๆ นะ เราสงสารนะ นี่ไง เวลาพระพุทธเจ้าท่านตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว ท่านบอกธรรมะนี้มันเหนือโลก พอมันเหนือโลกขึ้นมาเราจะสอนเขาอย่างไร? เพราะอะไรนะคำพูดคำเดียวกัน ว่าง ว่างนี่มันว่างของใคร? ว่างนอกว่างใน

แล้วว่างตัวมันเอง ว่างนอกว่างในนะ ว่างนอกความคิดหายๆ ใจ ว่างในความคิดเห็นภายใน แล้วตัวมันเองล่ะ? แล้วว่างตรงไหน? ฉะนั้นพอมารื้อเรื่องนี้ เมื่อกี้พูดถึงอภิธรรมว่าอภิธรรม เขากำหนดพุทธโธอยู่ อภิธรรมถ้าคิดโดยปัญญาของเขามันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เราจะบอกเลย การปฏิบัติทุกแนวทาง ทุกวิถีทาง ผลของมันคือสมณะหมด

ไม่มีหรือกวีปัสสนาสายตรงสายเต็งไม่มี ไม่มี ไม่มี ย้ำเลย ไม่มี ไม่มี ไม่มีเพราะอะไร? ไม่มีเพราะจิตของเรามันเป็น โลภียะ มันเป็นมานะ มันเป็นที่ปฏิฐิของมัน คำว่าโลภียะคือคิดโดยเรา คิดโดยภพ คิดโดยเราเป็นคนคิด นี่เรียกว่าโลภียะปัญญา ฉะนั้นคำว่าโลภียะปัญญาคิดโดยเรา เราพิจารณาอะไรไปก็แล้วแต่

อย่างที่เราไปอ่านธรรมะ อ่านหนังสือพระพุทธเจ้า อ่านแล้วซึ่งใจใหม่? อ่านโดยเรา แล้วก็ปล่อย ปล่อยมันคืออะไร สบายใจ ปฏิบัติเหมือนกัน ปฏิบัติทุกอย่าง ทุกวิธีการเลย ผลของมันคือสมณะหมด ไม่มี วิปัสสนาไม่มี วิปัสสนาจะมีต่อเมื่อ สติ สมาธิ ปัญญา มีสมาธิขึ้นมาก่อน ไม่มีสมาธิที่ว่าว่างๆ กั้นนะ ว่างๆ มันคือสมาธิ แล้วเป็นมิจาสมาธิด้วย

ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ โทษนะ พูดว่าว่างไม่ได้ “อื้อ” นี่คือตัวสมาธิ คือตัวจิตมันว่าง ไม่ใช่อารมณ์ว่าง ตัวจิตว่าง ถ้าตัวจิตว่าง เพียงแต่ที่เราคุยกันเป็นบุคคลาธิษฐาน **ธมฺมสากัจฉา เอตมฺมุญฺจ คลมุตฺตมฺ** ไซ้ใหม่? เราก็บอกว่าจิตนี้ว่าง เพราะคนที่ว่างจริงเขาจะรู้ว่า จิตว่าง ว่างคืออะไร? ว่าง (พูดไม่ได้)

แต่ถ้ามันไม่เป็นนะ จิตว่าง โอ้โฮ มันว่างนะ มันปล่อยหมดเลยนะ คือตัวมันรู้ไซ้ใหม่? เพราะมันรู้ไซ้ใหม่? มันเหมือนมือเรารู้ว่าเราปล่อย มันก็ว่างไซ้ใหม่? แต่ตัวมือนี้ยังมีอยู่ เห็นไหม ถ้ายัง โอ้โฮ ว่างอย่างนั้น อย่างนั้น ปากไม้ไปนะ ไม่ใช่ละ

พอไม่ใช่ขึ้นมาเราจะบอกว่ามิจาสมาธิไง มิจาสมาธิเพราะตัวมันไม่ว่าง ถ้าตัวมันว่างปั๊บ พอตัวมันว่างนะ ความรู้สึกนะ ขณะตัวเองว่างเข้าใจว่าเป็นนิพพานได้เลยละ เข้าใจว่า แต่มันเข้าใจว่า เห็นใหม่ เพราะอะไร เพราะตัวมันว่าง พอตัวมันว่างปั๊บ ถ้ามีครูบาอาจารย์ แล้วมีวาสนา

ถ้าคนมีวาสนานะ พอมันว่างปั๊บมันจะเห็นกาย เห็นกาย ตรงนี้ ถ้าคนภาวนาไม่เป็นมันพูดไม่ถูก คำว่าเห็นกาย เราเปรียบเทียบนะ เปรียบเทียบในพระไตรปิฎก พระสารีบุตร พระ มีหลายองค์มากที่เวลาไปเอหิภิกขุ ไปขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบวช พอขอบวช ทำพิธีบวช บริหาร มันจะลอยมาเป็นทิพย์ บริหาร ๘ เพราะอะไรรู้ใหม่? เพราะมีวาสนา แต่มีหนเดียวนะ

แล้วครั้งที่ ๒ ก็ต้องตัดเย็บเอาเองแล้ว แต่มันจะมีลอยมาจากอากาศเลย บริหาร เขาเรียก บริหาร ๘ นี่มาโดยทิพย์เพราะสร้างบารมีมา แต่บางองค์ก็ไม่มี บางองค์นี่นะต้องหาเอง โอ้แบบนี้

มันอยู่ที่เราสร้างมาแต่อดีตชาติไง ทีนี้เราจะย้อนกลับมาที่จิต คำว่าเวลาพระในสมัยพุทธกาลที่เอหิภิกขุ พระพุทธเจ้าบวชให้ ที่ว่าบริหารลอยมาเป็นทิพย์ มันมีเป็นบางองค์ ไม่ใช่มีทุกองค์

บางองค์เพราะสร้างบารมีมา จิตเราก็เหมือนกัน ถ้าจิตเปรียบเหมือนที่ว่าเอหิภิกขุ แล้วมีบริหารลอยมาเป็นทิพย์ ถ้าจิตมันสร้างบารมีมา ที่มันมีบุญญาธิการมา พอจิตสงบนี้มันจะเห็นกายเลย เห็นขึ้นมาเลย แต่ถ้อย่างพวกเรานี้ อย่างพวกเราเลย อย่างพวกเรานี้พวกชีครอก อดีตไม่ได้ทำมา พอจิตสงบมันไม่ลอยมา มันไม่ลอยมา คือจิตสงบแล้วมันไม่เห็นกายไป

จิตสงบแล้วไม่เห็นกาย ถ้าจิตสงบแล้วไม่เห็นกาย ต้องรำพึง รำพึงขึ้นมา เหมือนกับเรา เราจะบวชไปขอพระพุทธเจ้าบวชแต่เราต้องเตรียมบริหารไป เอหิภิกขุที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า

“เอหิภิกขุ เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด”

แต่เป็นภิกษุมาแล้วก็ต้องโกนหนวด โกนผม แล้วห่มผ้ากาสาพัสดร์ เราก็หาผ้ากาสาพัสดร์มา เราก็ห่มแล้วเราก็เป็นภิกษุ จิตสงบแล้วนี้ แล้วรำพึง จิตนี้รำพึง รำพึงถึงกาย ถ้ารำพึงถึงกาย บางทีกายมันจะมาได้ กายจะมาได้มาไม่ได้ มาได้นี้แสดงว่ามีวาสนา รำพึงเลยนะ รำพึงถึงกาย จิตสงบแล้วรำพึงถึงกาย พับ! พับ! มาเลย วิปัสสนาเกิดตรงนี้ เกิดตรงจิต เห็นกาย เวทนา จิตธรรม แล้วทำไมจิตเห็นจิตล่ะ? เห็นไหม

กาย เวทนา จิต ธรรม จิต จิต กาย เวทนา จิต จิต ตัวจิตมันเห็นจิต ตัวจิตเห็นจิตมันแก้ไขได้ แต่โดยที่เขากระทำกันอยู่เห็นไหม ไม่เห็นหรือ สร้างภาพทั้งนั้น เพราะอะไรรู้ไหม? นามรูปเกิดดับ ความคิดก็เกิดดับ ความคิดเกิดอะไรไหม? แล้วความคิดก็ดับ แล้วเราก็ดูนามรูปก็ดูเกิดดับ แล้วจิตเห็นอะไร? ก็เห็นเงามันไง เห็นความคิดไง จิตเห็นความคิด มันจะวิปัสสนาตรงไหน?

แต่เพราะครูบาอาจารย์ไม่รู้จริง พอไม่รู้จริงนะ วางคำราวไฉน เหมือนเราเขียนแผนที่ไว้ผิด เพราะเราเข้าใจผิด เราก็เขียนแผนที่ไว้ผิด ทีนี้คนที่ไม่เข้าใจมาอ่านแผนที่นั้นแล้วก็ย่ำอยู่นั้น อ่านแผนที่นั้น อ่านแผนที่นั้นมาก อ่านกันเยอะ พออ่านกันเยอะ มากุยกัณฑ์เป็นแผนที่นั้น จำนวนมันเยอะ พอจำนวนมันเยอะก็บอกว่า อย่างนี้เหมือนกันไหม เหมือนกัน ก็คิดว่าถูก คิดว่าถูกเพราะจำนวนมันเยอะ แต่ผู้รู้จริงนะจำนวนมันน้อย

ที่นี้ผู้รู้จริงบอก สิ่งจำนวนมากเพราะพูดๆ อยู่ไม่นิ่งไม่ถูกเลย ผลของมันคือสมณะ ถ้าการใช้ ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิ เห็นใหม่ คุณิ เวลาที่พระพุทธเจ้าสอน เทศน์ให้หลานของ พระสารีบุตรที่เขาวิชฌณู เห็นใหม่ เพราะหลานไปต่อว่าไง ไม่พอใจพระพุทธเจ้าเพราะเอา น้ำ น้ำ นี่บวชหมดเลย เอาทั้งตระกูลบวชหมดเลย จะมาต่อว่า ว่าเอาญาติตัวไปบวชหมด

พระพุทธเจ้าบอก “ถ้าเธอไม่พอใจสิ่งต่างๆ” พระพุทธเจ้าย้อนไปที่เหตุนะ “เธอต้องไม่ พ้อใจอารมณ์ความรู้สึกของเธอด้วย” ความคิด เพราะคิดไม่พอใจเขาใจ “เพราะอารมณ์ความรู้สึก นั้นมันก็เป็นวัตถุอันหนึ่ง”

วัตถุ ความคิด มันก็เป็นวัตถุอันหนึ่ง จิต พระสารีบุตรฟังอยู่นี้ จิต อากาของจิต จิต ความคิด เห็นใหม่ เราไปดูนามรูปที่ความคิด พอคความคิดมันดับ เราก็อันนี้คือวิปัสสนา แต่เวลา เราดูความคิด ดูนามรูป ดูไปบ่อยๆ ดูบ่อยๆ มันเกิดมันดับนะ แล้วมีสติ มันผิดตรงนี้ที่มันผิด มัน ผิดเพราะเราเข้าใจว่าดูนามรูปนี้เป็นวิปัสสนาสายตรง เป็นการใช้ปัญญา แต่ตอนนี้ปัญญานี้มันเป็น ปัญญาอบรมสมาธิ แต่เพราะความเข้าใจผิดมันเลยไม่เข้าใจว่าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

มันเข้าใจว่าเป็นวิปัสสนา ความเข้าใจผิดเหมือนกับเราตั้งเป้าผิด คนตั้งเป้าผิด เราจะไป กรุงเทพฯ แล้วลงไปทางใต้จะถึงกรุงเทพฯไหม? ที่นี้เราตั้งเป้าไว้ผิดแล้วมันจะถูกได้อย่างไร? มัน ผิดตรงตั้งเป้า ผิดตรงเจตนา แต่สมมุติถ้าเราไม่ได้ตั้งเป้า เราไม่รู้เรื่องแต่คนหมู่มาสอน เราทำไป โดยข้อเท็จจริงนะ

พอทำไปมันรู้ นี่ พอทำไป ทำไป พอจิตมันสงบขึ้นมา เหมือนรถวิ่งไปมันจะหักเข้า กรุงเทพฯ ได้ ก็เราจะบอกว่าถ้าคนมีวาสนา มันเทียบเคียงขึ้นมา มันรู้ผิดรู้ถูกอยู่นะแล้วมัน คัดแปลงได้ แต่เพราะว่าเราไปเชื่อมัน เชื่อมันเพราะอะไร? เพราะโดนล้อมกรอบไว้ด้วยทิวี่ว่า

“ถ้าจิตสงบมันเป็นสมณะ มันไม่เกิดปัญญา สมณะนี้ไม่สามารถชำระกิเลสได้ เราถึงต้องใช้ ปัญญา” แต่ไม่เข้าใจเลยว่าสมณะนี้ รณะถ้าเอ็งวิ่งอยู่นี้ ไม่มีน้ำมัน รถไปไม่ได้ ตัวสมณะเป็นตัว ค่าใช้จ่าย เป็นตัวค่าใช้จ่ายให้มันเข้าถึงกรุงเทพฯ ได้ ถ้าไม่มีสมณะ มรรค ๘ มันมีสัมมาสมาธิ ตัว สมณะคือตัวต้นทุนที่เราจะต้องใช้จ่ายในการเดินทางทั้งหมด

แล้วสิ่งที่เราจะไป ถ้าคนเดินทางโดยที่ไม่มีแผนที่ เดินทางโดยที่มันไม่เข้าใจ เดินทางด้วยความ โง่มันก็หลงทางไปตลอด แต่ถ้าคนเดินทางมีปัญญาได้ถามเขา ทางถูกทางผิด เห็นใหม่ แต่

มันมีสมาธิมันจะไปถูกได้ เห็นไหม เราบอกว่าที่ผิด ผิดด้วยทิจู ทิจูตรงไหน? ในเมื่อความเข้าใจใช่
ไหม? ความเข้าใจว่าถ้าใช้ปัญญาไปมันจะเป็นวิปัสสนา แต่ถ้ามันมีवासนา มันวิปัสสนาไปเรื่อยๆ
มันจะหาคเข้ามา

เพราะมันมีผู้ที่ปฏิบัตินะ ในวงการที่ผิดๆ มันมีถูกอยู่บ้าง ถูกอยู่บ้างเพราะอำนาจวาสนาเขา
พอถูกอยู่บ้างก็ไปหาหลวงตา เราเคยอยู่กับหลวงตา เขาบอกว่าเพราะ! เพราะถ้าคนเข้าใจผิดนี้
นะ อย่างที่ว่าตำราที่เขียนผิด คนเข้าใจผิดมันไม่เคยเห็นถูกใช่ไหม? มันก็เขียนโดยจินตนาการ
เขียนด้วยความผิดไปว่า

“กิเลสขาดไปแล้วมันจะไม่มีอะไรเลยนะ ขาดหมด โอ๊ย ว่าง ว่างเป็นอวกาศ ว่างแบบไม่มี
ชีวิตใจ” แต่ความจริงไม่ใช่ ความจริงเวลากิเลสขาดมันขาดแต่เฉพาะกิเลสใจ ความคิดเราก็กังอยู่
ถ้าความคิดเราไม่อยู่ สมมุติเรานี้จะชำระกิเลสไปแล้ว เราจะจำพวกโยมไม่ได้เลย เพราะมันขาดไป
แล้ว จำโยมไม่ได้แล้ว

แล้วที่นี้ทำไมเราถึงจำโยมได้ล่ะ จำโยมคืออะไร? คือสัญญา กิเลสมันขาดไปเฉพาะกิเลส
ใจไหม? ไม่ใช่ว่าพอกิเลสขาดแล้วเรากลายเป็นคนบ้าเลย จำอะไรไม่ได้เพราะมันขาดไปแล้ว พอ
ขาดไปแล้วเราก็กังอยู่เลยนะ เห็นโยมก็ไม่รู้จักโยมแล้ว มันขาดไปเฉพาะกิเลส แต่ความจำยังอยู่
ใจไหม? ถ้าคนเป็นมันจะรู้

ที่นี้ถูกศิษย์เขาที่พิจารณามันขั้นขาด แล้วอาจารย์เขาบอกขาดสูญ ก็เลยมาถามหลวงตาว่า

“พิจารณาไปแล้วเป็นอย่างนั้นๆ” “เออ เอ็งนะถูก”

“ผมก็ว่าผมถูกแต่อาจารย์ว่าผมผิด” “อาจารย์มันเป็นใครนะ”

ไม่ยอมพูด อย่างไม่ยอมพูด แต่เวลาถึงที่สุดแล้ว

“เอ็งนะถูก คือขาดมี กิเลสขาดไป แต่ความคิดทุกอย่างอยู่หมด”

แล้วมันก็ถูกต้อง เหมือนที่ว่าพระอรหันต์ใจ พระอรหันต์นะ ภารา หเว ปญจกขุขธา ชั้น
๕ เป็นภาระ พระอรหันต์นี้จิตสะอาดหมดแล้ว ร่างกายความเป็นอยู่เป็นภาระที่ต้องรับผิดชอบ แต่

ถ้าเป็นปุถุชนเรา ร่างกายเขาเรียกขันธมาร ขันธมันท์ก็ทับเรา ความคิดก็ทับเรา ขันธมารไง แต่พระอรหันต์ ขันธเป็นภาระ ขันธสะอาด

ถ้าคนเป็นนะ ขันธมันท์ขาดไปเฉพาะกิเลส ทุกอย่างอยู่ครบแต่กิเลสขาดไป มันสะอาดบริสุทธิ์ แต่อย่างเรามันไม่สะอาดบริสุทธิ์เรื่องความคิดเพราะมันอวิชชาตั้งแต่ทีแรก มันคิดโดยทิวมานะ คิดโดยทิวแล้วเขียนกรอบให้ตัวเองคิดด้วยว่า

“สมณะไม่มีความจำเป็น พุทโธไม่ได้ ทำอย่างอื่นไม่ได้ เพราะจิตจะตกไปอยู่ในสมณะ ถ้าสมณะจะไปเห็นนิมิต”

กัณนิมิตคือเห็นกายมันจะผิตตรงไหน? แต่จะให้ใช้ปัญญา นี่เขาเรียกมันเป็นวิทยาศาสตร์ มันล้อมกรอบไป เพราะถ้าเป็นความจริงนะ ถ้าเป็นปัญญาอย่างนี้ มันเป็นคนคล้ายพระสารีบุตร พระสารีบุตรเป็นปัญญาวิมุตติ ปัญญาวิมุตติคือมีปัญญามาก แต่เวลาพระโมคคัลลานะเป็นเจโตวิมุตติ กำหนดพุทโธ แล้วกำหนดพุทโธจิตสงบแล้วพิจารณาดูกาย จะมีฤทธิ์มีเดช แต่พระสารีบุตรจะเป็นปัญญาวิมุตติ

จะบอกว่าการใช้ปัญญาไล่ไล่เข้ามา มันเป็นปัญญาวิมุตติ มันเป็นอีกแขนงหนึ่ง คือมันเป็นอีกวิธีการหนึ่ง ถ้าเป็นเจโตวิมุตติเป็นอีกวิธีการหนึ่ง แล้วการพิจารณาไปมันจะมีหลากหลายไป เยอะแยะเลย แต่อันนี้ไม่ได้ มันคิดหมด ต้องพิจารณานามรูป เพราะการปฏิบัติไม่เป็น เลยเขียนกรอบไว้เหมือนกับ เราพูดบ่อยนะ

มีน้ำพริกถ้วยหนึ่ง แล้วมาตั้งไว้ ว่าคนทั้งโลกนี้กินน้ำพริกถ้วยนี้อร่อย คือห้ามทำอย่างอื่นเลย ให้ทำอย่างนี้อย่างเดียว แต่ถ้าเป็นพระพุทธานะ กรรมฐาน ๔๐ ห้อง แม้แต่ทำความสงบนี้ ๔๐ วิธีการ แล้วเวลาขึ้นของปัญญานะไม่มีขอบเขต ปัญญาของคนมันไปได้กว้างขวางมาก ปัญญาที่มันเกิดจากสมาธิมันจะไปแบบเต็มทีของมันเลย ต้องปล่อยไปตามจริตนิสัยของตัวเอง

นี่ การภาวนานี้ไง มันถึงแบบประสาเรา การวิปัสสนามันเหมือนกับเราทำอุตสาหกรรมที่ทำด้วยมือ มันมีขึ้นเดียวในโลกไง แต่ความคิดของอภิธรรมนะ มันเหมือนโรงงานบีบ ทุกอย่างต้องออกมาเหมือนกัน นั่นเป็นวัตถุนะไม่ใช่คน คนนี้ทำไม่ได้นะ พ่อแม่เดียวกันบีบลูกออกมาไม่เหมือนกันสักคน ลูก ๓ คน ๔ คน ไม่เห็นเหมือนกันสักคน มันมาจากกรรม

การวิปัสสนาการทำมันเป็นการแก้กรรม มันทำลายกัน มันไม่ใช่วัตถุที่ทำเป็นอย่างนั้น แต่โลกเขาจะทำอย่างนั้น การคิดของเขา เห็นใหม่ จะเป็นสูตรสำเร็จอย่างนั้น คือมันเป็นไปไม่ได้ ถ้าคนภาวนาเป็นนะ มันเป็นไปไม่ได้

ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นครูบาอาจารย์ธรรมา ท่านจะรู้ตรงนี้ แล้วท่านจะแก้ทีละบุคคลบุคคล ของใครของมัน จิตนี้จะไม่เหมือนกันแม้แต่คนเดียว แล้วการวิปัสสนาการกระทำจะไม่เหมือนกันเลย ทั้งๆ ที่พิจารณากายมาเหมือนกันก็ไม่เหมือนกัน

ฉะนั้น เราพูดเพื่อให้คนปฏิบัตินี้ได้ลิ้มรสของธรรม คือผู้ที่ปฏิบัติอยากให้รู้จริงเห็นจริงได้ สัมผัสจริง อย่าไปสัมผัสแบบสัญญาอย่างนั้น ถ้าสัมผัสอย่างนั้นนะ แล้วคนมันเยอะไง พอคนเยอะนี้มันเหมือนกันนะ นี่ ว่างๆ เหมือนกันเลย ถูกๆ เราถึง เมื่อวาน เห็นใหม่ เวลาบอกเลย องค์กรนี้พระอรหันต์ องค์กรนี้พระอรหันต์นะ เราพูดประสาเราเลย เรามีอารมณ์มาก

เรามีอารมณ์เรื่องนี้มากเลย เพราะอะไรรู้ใหม่? เพราะคำว่าพระอรหันต์ของพวกมึงนี่ใครเป็นคนพูด? วุฒิภาวะของพวกโยมจะรู้ใครเป็นอรหันต์ไม่อรหันต์ อย่ามาพูดนะว่าใครเป็นอรหันต์ไม่อรหันต์ อย่ามาพูด อย่าเอาความรู้สึกความนึกคิดของเอ็งมาบังคับซ้ำ ของเรานี้จะถ้าจะเป็นไม่ เป็นมันอยู่ที่เหตุ ต้องพูดเหตุถูกต้อง ผลไม่ต้องไปพูดถึงมัน แล้วพวกโยมจะรู้เหตุอะไร?

สมมุติเราบอกว่าเราเป็นพระอรหันต์ ว่างหมดเลยว่าง แล้วใครจะมาถามอะไรธรรมา ใครลองมาถามสิ ก็ว้างไง ก็ร้อยปัญหาที่กว้าง แล้วกูเป็นพระอรหันต์ใหม่? เป็นแล้ว แล้วมึงเอาอะไรมาตรวจสอบกู่ล่ะ? ฮ้าว ก็กว้างนี่ มึงจะเอาอะไรมาถามกู? กูก็ว้างนะ แล้วถ้าเป็นเราไม่ใช่ ว่างวางไว้ ทำอย่างไรมันถึงว้าง? ทำอย่างไร? ก็บอกมันว้าง มันว่างอวกาศมันก็ว่าง ในตุ่มในไหก็ว่าง ในบาตรนี้ไม่มีอะไรมันก็ว่าง แล้วว่างมันมีประโยชน์อะไร?

ในโองที่บ้านเวลาน้ำมันไม่มี ในโองว่างไหม? กลับบ้านไปกราบโองนะว่าโองเป็นพระอรหันต์เพราะโองมันว่าง ถึงขะนี่มันว่างๆ ไปกราบเลย นี่พระอรหันต์ ถึงขะนี่ ใครมาก็จะมาหันต์ๆ ไม่สำคัญ คือแบงก์นี่นะ ธนบัตรในตลาด มันเป็นของจริง มันอยู่ในกระเป๋าใครมันก็คือแบงก์จริงๆ ถ้าจะมีพระอรหันต์ในสังคมเยอะๆ นะ เราก็สาธุ

พระอรหันต์แต่ละองค์ท่านก็เหมือนแบงก์จริงแบงก์พันแต่ละใบ แบงก์จริงแต่ละใบมันจะไปเค็ดร้อนอะไร? แบงก์จริงแบงก์พันแต่ละใบมันก็คือแบงก์พันใช่ไหม? ถ้ามีพระอรหันต์จริงๆ

เราก็เคารพจริงๆ ใช่มั้ย? แล้วเบงก์จริงเบงก์ไปนั้นจะต้องมาโฆษณาอะไร? เบงก์พันไปนั้นต้องติดไปโฆษณาใช่ไหม? “ว่าฉันนี่พันบาท ฉันนี่พันบาทหรือ?”

แต่ทีนี้ถ้าฉันนี่พันบาท ใอันี่มันเบงก์ปลอม เบงก์จัญไร ถ้าเบงก์จริงๆ มันอยู่ในกระเป๋า มันอุ่นๆ ในกระเป๋า มันไม่ยุ่งกับใคร อ้าว ถ้าเบงก์พันอยู่ในกระเป๋ามันจะพูดอะไรออกมา? เบงก์พันในกระเป๋านะ ถ้าเป็นของจริงนะ เรารู้กันจริง ทุกคนแสวงหาเบงก์พัน ทุกคนอยากมีเบงก์พัน แล้วถ้าเบงก์พันมันมีอยู่แล้วก็คือเบงก์พัน เราจะไปเคียดร้ออะไร?

ทำไมต้องมาบังคับ? คน โนนี่ก็ต้องมาหาเรานะ องค์กรนี้ก็อรหันต์ องค์กรนั้นก็อรหันต์ โทษนะ ถ้าเป็นพระอรหันต์เราก็สาธุ แต่วุฒิภาวะของเรานั้นมีอะไร? เบงก์เอ็งรู้จักไหม? เห็นกระดาษเขาใช้กันก็ว่าเป็นเบงก์ๆ แล้วเป็นไหม? แล้วประสาเรานะที่เขาบอกเป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์นะ เรารู้จัก กะถ่อน ปลิ้นปล้อนขนาดนั้น มันจะเป็นพระอรหันต์ได้อย่างไร?

พระอรหันต์นะ ไม่ต้องพระอรหันต์หรอก พระโศดาบันเขาจะไม่โกหกมดเท็จแล้ว เพราะอะไรรู้ไหม? เพราะไม่ลูปคลำในศีล สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สัตถัพพตปริมาส การลูปคลำในศีล ศีลพรตนะเหยียบย่ำ พระโศดาบันจะไม่เหยียบย่ำธรรมวินัย เวลาให้พรให้ศีลกัน เห็นไหม มุสตาฯ เห็นไหม ปาณาติปาตาฯ อทินนาฯ กามาฯ มุสตาฯ สุราฯ ศีลห้ายังไม่โกหกเลย

แล้วนี่อะไร เอาอะไรไปพูด ปลิ้นปล้อนขนาดนั้น แล้วคนนั่นก็ว่าอรหันต์ นี่ก็อรหันต์ แล้วเราไป เราเห็นว่าเป็นพระเป็นเจ้าเราก็เชื่อ แต่เราอยู่กับเขา เราเห็นหมดละ หลาของค์มาก เวลาครูบาอาจารย์หลวงตาท่านพูด เห็นไหม “วัดเป็นส้วมเป็นฐาน พระเป็นมูตรเป็นคูด” ท่านพูดแค่นี้มันก็ซึ้งพอแล้ว “วัดเป็นส้วมเป็นฐาน”

คิดดูสิ วัดๆ หนึ่งก็ส้วมห้องหนึ่ง พระก็จี่ในส้วมนั่นเป็นมูตรเป็นคูด ถ้าพูดแค่นี้เราก็ไปจินตนาการเอาสิ แล้วนี่มาก็จะเป็น จะเป็นไม่เป็น เอาไว้เถิด มันเป็นที่วุฒิภาวะ เราจะบอกว่าขาอยู่กับดำ เราเห็นว่าดำ เอ็งเห็นว่าขาว แล้วมันก็สิทธิของเราใช่ไหม? มันก็เป็นสิทธิของพวกโยมใช่ไหม? พวกโยมเห็นว่าขาที่เรื่องของโยมใช่ไหม? แต่ทำไมต้องบังคับให้เราเห็นดำเป็นขาวล่ะ?

ที่เรารับไม่ได้ รับไม่ได้ตรงนี้ไง เพราะความรู้สึกของเรา ความเห็นของเรา ก็ให้เป็นสิทธิของเราสิ ทำไมต้องบังคับให้เราเห็นเป็นขาวกับพวกเรด้วยล่ะ โยมจะเห็นขาที่เรื่องของโยมใช่ไหม เราเห็นว่าดำมันก็สิทธิของเรา ทำไมต้องบังคับ ใอันี่เป็นอย่างนั้น ใอันี่เป็นอย่างนั้น แล้ว

พอเราจะพูดไป เวลาเราพูดออกมาก็หาว่า เพราะเขาเห็นว่าชาวเราบอกว่าคำ เขาบอกว่าเราเป็นพระ ไม่ดีอีกแล้ว เทียวติพระองค์นั้น เทียวติพระองค์นี้

ก็มึงบังคับให้กูพูดนะ มึงบังคับให้กูพูด เพราะกูไม่เห็นด้วย ในใจกูมันรู้อยู่แล้ว ว่ากูก็ไม่เห็นด้วยมาแต่ไหนแต่ไร แล้วเอ็งบังคับทำไมว่า เอามาบอกว่าสิดตรงข้ามกับที่เราเห็น แล้วพอเราจะอธิบายก็ “อาจารย์นี่นะเทียวติเตียนพระองค์โน้น เทียวติเตียนพระองค์นี้” แล้วมันมาจากไหน? ก็มันมาจากว่าพวกเอ็งจะบังคับให้กูเห็นตามพวกเอ็งไง

ฉะนั้นถึงบอกว่า “อย่าข่มเขาโคจีนให้กลืนหญ้า” อย่าข่มหัวใจเราให้เรายอมรับอย่างนั้น หัวใจเรายอมรับอย่างนั้นไม่ได้ แล้วถ้าเรายอมรับไป มันก็ผัดกันไปหมดใช่ไหม? อย่างลูกศิษย์ คนไหนภวานาก็จะมาให้เรารับประกัน เราไม่ไหวว่า ถ้าเรารับประกันนะ แล้วลูกศิษย์หรือคนจะตีขึ้น เราจะรับประกันนะ แต่มันไม่ใช่อย่างนั้น

อย่างทีเมื่อกี้ที่พูดว่า “อาจารย์ไม่เป็นจะฆ่าลูกศิษย์” ถ้าเรารับประกันไป อย่างเช่นนาย ก. นี้ ภวานาอยู่ เราบอกนาย ก. นี้เป็นพระอรหันต์หรือเป็นพระอะไรก็แล้วแต่ แล้วถ้ามันไม่เป็นความจริง ถึงวันหนึ่งมันจะเสื่อม พอวันหนึ่งมันเสื่อมไปแล้วเขาก็ต้องแปลกใจในตัวเราแล้ว อ้าว แล้วทำไมวันนั้นอาจารย์รับผมล่ะ?

๑. ทำให้ความเชื่อถือของเขาหมดไปเลยถ้าจิตเขามาเสื่อมทีหลัง ก็ถ้าเราไปพูดอย่างนั้นบิ๊บ อาจารย์รับแสดงว่าอาจารย์ไม่เป็นใช่ไหม?

๒. เขาเสียเวลาของเขา เขาเสียเวลาของเขา

นี่ไง อยู่ใกล้ครูบาอาจารย์นะ

๑. จะไม่ทำให้เสียเวลา

๒. จะทำให้เราเสีย

เสียเวลาคือปฏิบัติแล้วมันหลงไปเสียเวลาเปล่า ๒.ถ้าหลงไป ออกนอกทางไปเลยนี่เสียไปเลย ครูบาอาจารย์ท่านจะคอยดึงตรงนี้กลับมา ฉะนั้นจะให้รับประกัน จะให้รับรองเลยนี่ไม่ แต่ถ้ามันเป็นจริงนะ มึงไม่ต้องมาให้กูรับรองหรอก กูรับรองมึงเอง

ถ้าจริงนะ กูวิ่งเข้าไปแบกมึงเลย เพราะ! เพราะใครๆ ก็อยากมีแบงก์พัน ใครๆ ก็อยากมีแบงก์พัน ถ้ามันจริงนะ เอ็งไม่ต้องพูดหรอก กูพูดก่อนมึงด้วย แต่ถ้ามันไม่จริงนะ มึงเอาปืนจี้หัวให้กูพูด กูก็พูดไม่ได้ เพราะมันเสียทั้งเขาทั้งเรา เราก้เสีย

เราเองก็เสีย เพราะถึงเวลาแล้วความจริงมันต้องปรากฏเด็ดขาด เพราะเราอยู่ในวงการนะ พระหลายองค์มาหามาก บอกว่าเมื่อก่อนอยู่กับครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์เขาเห็นด้วย แล้วพอเขาเสื่อมมา เขาย้อนกลับเลย ทำไมอาจารย์เมื่อก่อนรับรองล่ะ? แต่เราอยู่กับครูบาอาจารย์เรานะไม่เป็นอย่างนั้น ครูบาอาจารย์เราบางทีมันเป็นอุบาย อุบายนะ ท่านไม่ได้รับรอง

แต่ถ้ามีการโต้แย้งกันมันจะเกิดทิฐิมานะ อย่างเช่นที่พระเราที่เราเคยอยู่ เคยอยู่ ถ้าเรายังบอกว่าผิด ผิด มันจะเกิดทิฐิ ยิ่งไปยึดความเห็นของตัวเองมากขึ้น บางทีมาพูดนะ เราทำใจเสีย 'ไม่รู้' 'ไม่รู้' 'ไม่รู้' 'ไม่รู้' 'ไม่รู้' 'ไม่รู้' คือว่าคอยบอก เขาเรียกตีวัฏกระทบคราด คอยบอกห่างๆ ทิฐินะ กิเลสนี้ร้ายนัก แล้วใครไปรู้ไปเห็นมันจะยึดมันจะเกาะ แล้วเราจะทำอย่างไรให้เขาผ่านตรงนี้?

เหมือนสวะมันลอยไปติดน้ำอยู่ มันไปไม่ได้ แล้วทำอย่างไรให้มันหลุดออกมา? จิตถ้ามันติดนะ พอมันเข้าไปเห็นนะมันติด พอมันติดขึ้นมา เห็นใหม่ ให้กะแนนตัวเองใจ ให้กะแนนตัวเอง แล้วจะทำอย่างไรให้มันหลุดออกมา? พอหลุดออกมา สวะมันหลุดออกมา มันก็ไหลออกไปไหน? ไหลเข้าหาธรรมชาติ ความเห็นของเรามันจะติด

คนภาวนาจะรู้ถึงว่ากิเลสมันร้ายขนาดไหน? มันติดอย่างไร? มันหลงอย่างไร? อุปาทานอย่างไร แล้วเวลาเราศึกษาธรรม เห็นใหม่ โลภภัยปัญญา ปัญญาของเรา แล้วสร้างภาพ ว่างๆ ว่าง เหมือนกับของเทียม ไปคลุติ กระเป๋าทิพย์สวยกว่ากระเป๋าจริงอีก กระเป๋าจริงคุ้มไม่แหววาวเลย แต่ของเทียมนะ แหม แวบๆ แหววาวเลย

จิตมันเปล่งนะ อธิบายดีกว่าของจริงอีกแต่ไม่ใช่เพราะมันก็อบปี่มานะ กระเป๋านี้กว่าจะหาวัสดุมา กว่าจะตัด กว่าจะขึ้นรูป กว่าจะเป็นจริง กว่าจะออกแบบ จิตที่มันเป็นความจริงมันจะเป็นของมัน มันมีเหตุมีผล ทำสมาธิอย่างไร สมาธิ โอ้อโฮ กว่าจะเป็นสมาธิได้นะ พอเป็นสมาธิแล้ว ออกเห็นกาย ออกพิจารณาอย่างไร? ออกพิจารณาแล้วมันปล่อยอย่างไร?

คือเย็บกระเป๋า เย็บใบแรกมันเบี้ยว ใช้ไม่ได้ เย็บใบที่สองมันไม่สวย ก็นี้ไง หมั่นหัด วิปัสสนา กระเป๋าเย็บบ่อย ห้าใบ สิบใบ ร้อยใบ พันใบ แสนใบ โอ้อโฮ หลับตาเย็บได้เลย พอมัน

คล่องตัวบ้าง พอมันขาด ขวบ! เยี่ยม มันอธิบายได้ ของจริงอธิบายได้หมด ถ้าอธิบายไม่ได้ก็คือทำไม่เป็นไง ทำเป็นทำไมอธิบายไม่ได้? อธิบายได้มากได้น้อยอยู่ที่ว่าปฏิภาณการสื่อสาร

แต่ความจริงคือทำได้ก่อนแล้ว แล้วค่อยมาอธิบาย ทำไมจะพูดไม่ได้ พระโศดาบันพระสถิตาพระอนาคาพระอรหันต์พูดได้หมดตามที่ตัวเองรู้ อภิธรรมพูดได้ไหม? อภิธรรมมีใครพูดบ้าง? “นามรูปสึคะ พิจารณานามรูปสึคะ” “เอาอะไรพิจารณาละ?”

“ก็พิจารณานามรูปสึคะ” “แล้วเอาอะไรพิจารณาละ?”

“ก็พิจารณานามรูปสึคะ”

“เขาเอาจิตสงบแล้วพิจารณา ถ้าไม่มีจิตที่สงบแล้วไม่มีผู้พิจารณา ไม่มี ไม่มี จิตที่สงบแล้วออกฐูนั่นคือผู้พิจารณา”

เพราะเราเห็นการกระทำ เห็นทุกๆ อย่าง ถึงบอกว่าเราก็อธิบายแบบหลวงตาแหละ เพราะมีคนไปถามปัญหาอย่างนี้กับหลวงตามาก ทุกคนนะ เวลาที่มีครูบาอาจารย์ที่ขัดแย้งกันจะไปถามหลวงตาให้หลวงตายืนยันไง หลวงตาจะบอกว่า “เขาจะพูดเห็นใหม่ พิจารณารูป พิจารณาอะไรต่างๆ”

ท่านบอกว่า “การปฏิบัติมันมีหลากหลาย แล้วแต่ความถนัดของตัว อย่าไปว่าใครผิดใครถูก”

ฟังอย่างนี้เราก็เข้าใจ เข้าใจว่า “คูสิ ไ้อ้ที่หน้าเต็กๆ เห็นใหม่ คำว่าเต็กๆ เราเปรียบเทียบกับวุฒิภาวะของใจ ใจบางคนเป็นผู้ใหญ่นะ ใจบางคนนี่เหมือนเด็กๆ อ่อนแอ ใจของคนนี่ไม่เท่ากัน ร่างกายนี่โตเป็นมนุษย์เหมือนกันหมดเลย แต่หัวใจมันไม่เท่ากัน ทีนี้ความไม่เท่ากันนี้ การปฏิบัติ นะ แค่นใจปฏิบัติมันก็ถือว่าสุดยอดแล้ว

แล้วมาหัดปฏิบัติการสร้างบารมี แล้วถ้าผู้ที่ปฏิบัติเป็น เหมือนผู้ใหญ่ นะ ทำงานเป็นทำงานได้แล้ว เราสอนคนนั้น แต่ที่ยังไม่ได้ นะ ให้ไปทำมา คือให้มีปริมาณเข้ามา แล้วพอปริมาณนี้เขาเข้ามาฝึก พอฝึกเสร็จแล้ว คนไหนที่มีโอกาส เห็นใหม่ เอาคุณภาพแล้ว แต่ถ้าจะเอาคุณภาพเลยนี้ ไ้อ้โฮ จะเลือกเฟ้นมันจะก็คน?

เพราะในวงปฏิบัติ พระนี่สี่แสน แล้วกรรมฐานนี่มีเท่าไร? แล้วพระกับพระจะรู้กันว่าใครปฏิบัติถึงที่สุดมีกี่องค์? แล้วเวลาพระปฏิบัตินะ ทุกคนต้องรักตัวเองทุกคน ทุกคนเวลาปฏิบัติก็ทุ่มเททุกคน ทุกคนเวลาปฏิบัตินะทุกคน ถ้าทุกคนมีเป้าหมายพระนิพพาน ทำไมทุกคนไม่ทุ่มเททุ่มเททุกคน แต่ทุ่มเทไปแล้วอำนาจวาสนามันได้มากได้น้อย

ฉะนั้นเราจะบอกว่าผิดหมดๆ มันก็ล้มกันหมดเลยนะสิ นี่ เราเข้าใจหลวงตาอย่างนี้ คือหลวงตาท่านบอกว่า “เปิดโอกาสให้ทุกๆ คนไป ให้ทุกคนมีความขยัน” ท่านเป็นผู้รับรองว่าถูกหมด แล้วเราก็ทำไป พอทำไปแล้ว เหมือนกับเรานี้ พอเข้าไปแล้ว ใครผิดมันจะรู้เอง แต่สำหรับมาหาเรานี้ เราจะบอกเลยเพราะไม่ต้องการให้เสียเวลาไป เราเห็นว่าเสียเวลาเปล่า

แล้วดูสิ อยู่กับเรามาเนิ่น เห็นไหม เวลาใครมานามรูปก็จะมาเรื่อยๆ แล้วพอมายู่นี้ปีบนะ เปลี่ยนหมด ย่องอยู่อย่างนั้นนะ แล้วพอเวลาใครมาอย่างนี้เราก็ขำนะ ย่องๆ เพราะอะไรรู้ใหม่? เราขำอะไรรู้ใหม่? เราขำว่า โดยปกติของเรา เราก็มีความรู้สึกอยู่แล้วใช่ไหม?

ทำไมเราต้องมาสร้างความรู้สึกใหม่ขึ้นมาล่ะ? ทำไมเราต้องสร้างความรู้สึกใหม่ขึ้นมาอีกตัวหนึ่งล่ะ?

แล้วความรู้สึกเดิมแท้ของเรา ทำไมไม่คุ้มมัน? ใจ่ความรู้สึกของเราอยู่นี้ ทำไมไม่คุ้มมัน? แล้วไปสร้างขึ้นมาอีก เอ้อ เอ้อ ของจริงๆ มันมีอยู่ ทำไมไม่ทำ? ทำไมต้องไปสร้างความรู้สึกอีกอันหนึ่งขึ้นมา? พุทโธๆ มันของเดิมเรานี้ พุทโธๆ เราเป็นคนคิดใช่ไหม? พุทโธๆ นี่ของจริง ปัญญาอบรมสมาธิของจริง คือของเรามีอยู่แล้วก็เล่นกับความจริงเลย เล่นกับตัวเราเลย สู้กับตัวเองเลย เอาตัวเองให้อยู่ในอำนาจของเราเลย นี่คือสมาธิ

ไอ้ที่จะเอาตัวเองหรือทำอะไรไม่ได้ ก็เลย อู๊ ไปรู้สึกตัวทั่วพร้อม โอ๊ะ เห็นแล้วขำ เราเห็นว่านั่นคือการสร้างอารมณ์ นั่นคือการสร้างอารมณ์อีกอารมณ์หนึ่งขึ้นมา อารมณ์ของตัวเอง ทุกข์ของตัวเองก็มีอยู่แล้วใช่ไหม? ทำไมต้องมาสร้างอารมณ์อีกอารมณ์หนึ่งขึ้นมา? ใครมาก็มา เอ้อ เอ้อ รู้สึกตัวทั่วพร้อม

หลวงปู่มั่นก็สอนอย่างนั้นนะ หลวงปู่มั่นท่านสอนอย่างนั้น แต่ท่านสอนอารมณ์จริง อารมณ์เดิม คือท่านบอกว่า “การเหยียด การรู้ การคิด คือต้องมีสติตลอดเวลา” การคิด การกิน การ

เหยียด การคู่ การเหยียด การคู่ ต้องมีสติไว้ตลอดเวลา มีสติตลอดเวลา แต่เราไปสร้างขึ้นมาใหม่ อีกอันหนึ่ง หนอ หนอ เวรกรรมเอ๊ย มันเหมือนกับหนังตะลุงนะ ชักเยื้องหนัง เอ้อ เอ้อ

ความจริงเราก็มีอยู่แล้ว ทำไมไม่สู้กับมัน? เราเห็นแล้ว ประสานะ ถ้าจะให้เราวิจารณ์นะ แหกเลยนะ คือจะไม่มีขึ้นดีเลยละ แต่ถ้าเกิดเป็นครูบาอาจารย์เราละ “ก็ของมันมีอยู่แล้ว มึงตีตี มึงทุบไปก็เจ็บ หยิกไปก็เจ็บ ก็มีอยู่แล้วก็เอามันสิ” ถ้าหยิกนะมันก็เจ็บนะ (คิดนะคิด) ถ้าหยิกมันก็ต้องเจ็บ แล้วทำไมไม่หยิกเลยละ?

นี่คือเราไปสร้างอารมณ์ไง เราเห็นแล้วมันเป็นเรื่องตลก ประสาเราเลยนะ หลอกกัน เราถึงได้สังสาร เวลาเราพูดเราสงสารมากนะชาวพุทธนี้ ที่นี้มันไม่มีครูบาอาจารย์ที่รู้จริง อย่างครูบาอาจารย์ของเราที่รู้จริง หลวงปู่มนัสนะ เพราะอะไรรู้ใหม่?

พระพุทธเจ้าปฏิญาณตนว่าเราเป็นพระอรหันต์ เราเป็นศาสดา

เป็นพระอรหันต์แล้วมาสอน แล้วในวงกรรมฐานเรานี่ แต่ก่อนมันก็ยังไม่ มีแล้วจะปฏิบัติ ทุกคนก็ว่ามรรคผลไม่มี หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มนัสนะ ท่านทำสำเร็จมาก่อน พระอรหันต์เหมือนกัน หลวงปู่มนัสนะเป็นพระอรหันต์ เป็นผู้รู้จริงแล้วมาสอน สอนจนพวกเราขึ้นมา

ตั้งแต่หลวงปู่แหวน หลวงปู่ฝั้น หลวงปู่ขาว นี่พระอรหันต์ทั้งนั้น เพราะอะไรรู้ใหม่? เพราะมีพระอรหันต์สอนไง มีแม่พิมพ์ มีแม่แบบ มันก็เลยสร้างต่อๆ กันมา แต่ถ้าไม่มีแม่พิมพ์ ไม่มีแม่พิมพ์ ไม่มีแม่แบบ ทำอะไรละ? ทำอะไรกันมา? แล้วก็มาสร้างภาพกัน มันถึง ไม่ใช่ติเตียนใครนะ วันนี้ไม่ได้พูดเรื่องใครทั้งสิ้น พูดเรื่องข้อเท็จจริง ไม่ได้ว่าใครเลย

จะบอก (เขาว่าเรานี้ปากจืดมาก) เขาจะว่าเรานี้เที่ยวว่าคนอื่นนะ แต่ความจริงเราถึงบอกว่า “อย่าบังคับให้เราพูดสิ อย่าบังคับให้พูด” มันมีข้อมูลในใจนี้เยอะมาก ที่นี้พอพูดออกไปแล้วมันมีคนได้คนเสียใจ แล้วพอพูดไปมันก็เหมือนพูดเข้าข้างพวกหมู่คณะเราเองไง เราจะไม่บอกอย่างนั้น

มีคนนะไปหาหลวงตา บอก “โ้โฮ ศรัทธามากเลย ศรัทธาสาขปฏิบัติหลวงปู่มนัสนะศรัทธามาก”

หลวงตาท่านกลัวจะเสียใจทีหลัง ท่านบอกว่า “เราเชื่อว่า” ท่านพูดนะ หลวงตาท่านพูดว่า

“เราเชื่อว่าในสายหลวงปู่มัน มันก็มีปฏิบัติผิดปฏิบัติถูกเหมือนกัน”

ผู้ที่คิดมันไม่ได้ผิดที่หลวงปู่มันสอนผิด มันผิดที่ว่ามุมมองของเรา อำนาจวาสนาของเรา มันไม่ถึง มันก็มีผิด “ในสายปฏิบัติหลวงปู่มันก็มีผิดมีถูกเหมือนกัน” ไม่ใช่ว่าสายหลวงปู่มันจะถูก แล้วก็กระโดดเข้าไปเลยนะ แล้ววันไหนไปเห็นผิดนะ แล้วเราก็จะเสียใจ เราก็จะเสียใจว่าผิด

ฉะนั้น ผิดถูกมันอยู่ที่เรา ถ้าเราฟังหรือเราปฏิบัติแล้วมันปล่อยวาง มันเข้าใจใช่ไหม? คือ รมเย็นนะถูก ถ้ามีอะไรขัดแย้ง ถามหาครูบาอาจารย์อีก ถามหาได้ ถาม **ขมมสากจุกา** **เอตมมมงคล** **มุตตม** การสนทนาธรรมเป็นมงคลอย่างยิ่ง สังเกตได้ไหม เมื่อก่อนที่หลวงตาท่านยังมีเวลาอยู่ คนไปถามปัญหา ท่านจะตอบตลอดเวลา เดียวนี้ท่านชราภาพ ชาติชั้นของท่านไม่ดี

เราจะบอกว่า “ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่แท้จริงนะ ท่านชอบมากเรื่องการสนทนาธรรม เพราะการตอบปัญหาธรรมมันเป็นการจรโลงศาสนา” จำคำนี้ไว้ ถ้าพระองค์ไหนเป็นพระจริงๆ นะ ท่านจะพูดธรรมะกับเราอย่างเดียว ไม่พูดเรื่องอื่น ถ้าพระองค์ไหนไม่มีธรรมนะ มันจะโม้แต่เรื่องโลก โม้แต่เรื่อง คุยกันแต่เรื่องไม่ใช่ธรรมะไง จำตรงนี้ไว้

อย่างเช่นเรานะ ใครมานะถ้าคุยเรื่องโลกนะ เราบอก “โยมกลับเถอะ เราเบื่อเต็มที เวลาเราไม่มี” แต่ถ้าพูดธรรมะนะพอคุยกันได้ เพราะเราเคยเป็นแบบโยมมาก่อน เราบวชพรรษาสอง พรรษาแรกที่ว่าที่เราจับผิดจับปลัดจับผลุนะ ไปหาองค์โน้นก็ตอบอย่างหนึ่ง ไปหาองค์นี้ก็ตอบอย่างหนึ่ง ปวดหัวมาก ปวดหัวมาก ไม่รู้ใครผิดใครถูก?

ฉะนั้น โยมก็เป็นแบบเรานี้แหละ ที่เราพูดอยู่ที่นี่พยายามพูดต่างๆ ที่เจ็บคอบอกนะ บางวัน นี้ระบมหมดเลยนะ กลืนน้ำลายแทบไม่ได้ แต่เราก็จพยายามพูด พยายามพูด ถ้าคนพยายามแสวงหา แล้วกำลังทางสองแพร่ง จะไปทางใดทางหนึ่ง เราจะพูดด้วย แล้วพยายามพูด พูดอย่างมาก แต่ถ้าเป็นพอมิ คนคุ้นเคยนะ มากก็พักเลย

ไม่ไหว เจ็บ ไม่ไหว จบนะ เอวัง